

Sealt, kus ta lamas, ainsaks valguseks korteri akna taga seisva tänavalaterna kuma, võis Stephen Beckett näha oma öökapil olevat relva. Neljakümneviiene Colti püstol lebas punavalgel käterätikul mehe silmade kõrgusel. Vana ja väsinud, suur, hall ja inetu.

Natuke nagu minu moodi.

Kell oli juba üle kahe. Kui ta magada ei saa, pole üldse oluline, mida ta hommikul otsustab. Tal pole jõudu relva käes hoida, ammugi seda kasutada.

Stephen sulges silmad, aga sellest polnud abi; tema peas tiirlesid endiselt mõtted relvast ja kõigest, mis sellega kaasas käis.

Mees avas silmad ja keeras end vastu tahtmist selili. Tundus, nagu oleks väsimus tema luud seest tühjaks õõnestanud. Üks napakas kihutas liiga kiiresti ja koos mootori mõiratusega libises üle lae valgusmuster.

See tuleb ära teha.

Pärast seda, kui ta oli voodisse pugunud ja kulutanud peaaegu tunni mõtisklemisele selle üle, mida tal tuleb teha, püüdis ta suikumislootuses suunata mõtteid millelegi muule. Ei vähimatki võimalust. Ükski teine mõte polnud piisavalt tugev, et endale peas pesa teha. See asi trügis kõik muu maailmas kõrvale ja ta teadis, et see oli märk sellest, millisesse määratusse puntrasse ta on omadega sattunud.

Väike vördjas.

Mõned inimesed marssisid otsejoones läbi teiste inimeste elu ega hoolinud tuhkagi valust, mida nad põhjustasid. Mõnikord polnudki

oluline neist maha jäänud kahju, vaid hoopis nende hoolimatu ükskõiksus. Nagu poleks kaasinimeste eludel vähimatki tähtsust ja kõik ülejäänud inimesed eksisteeriksid vaid selleks, et asustada ümbruskonda.

See tuleb ära teha.

Stephen Beckett oli elanud liiga kaua, et pidada oma tungi millekski muuks kui selleks, mida see oli – kättemaksuihaks. Ükskõik millisel teisel eluhetkel oleks ta vahest leidnud põhjuse taandumiseks. Nüüd, asjade sellise seisu juures, oli tema ettevaatlikkus olematu ja leidus ka tähtsamat kui kaalutleda, mis õige ja mis vale. Sedasorti asjad jäid eelmisesse ellu, ajastusse enne seda, kui kõlasid lasud.

1

Lasud kõlasid Harte's Crossi väikelinnas ühel jahedal suvehommikul paar minutit pärast kümmet. Esialgu teadis vaid paar inimest, et midagi on viltu ja nad kõik istusid Sweeney pubis.

Pubiomanik anus oma elu nimel. Ta oli väikelinna relik, umbes viiekümneaastane naine, kes kandis paksude klaasidega prille ja oli harjunud oma trullakusega, juuksed ja rõivad pärit tema ema sugupõlvest. Naine vaevu märkas, et Frankie Crowe seisis tema ees. Selle asemel oli naise pilk kleepinud mehe käes oleva suure musta relva külge.

„Palun, mister,“ anus ta. Frankie Crowe oli 28-aastane.

Frankie Crowe kandis Homer Simpsoniga pesapallimütsi, mis oli tõmmatud madalale silme kohale ja suuri, näo piirjooni varjavaid paksuraamilisi prille. Kohmaka beeži anoraki sees võis ta olla kõhn või paks või sootuks midagi vahepealset. Suur automaatrelv tema käes polnud suunatud konkreetset kellegi poole, kuid püsis tähelepanu keskpunktis.

Tööl oli vaid üks baarimees, täpselt nii, nagu Leo oli öelnud. Ja temaga polnud mingit muret. Käed leti peal, vältis ta hoolikalt silmsidet Frankie Crowe'ga.

Kolmest kundest kaks istusid omaette boksis baari vastasseinas. Need olid vanad mehed, näod liisunud pudru värvi. Üks pässidest,

kriipssuuga väike mees plekilise ja lõmmis viltkaabuga, hoidis käsivarsi kangelt pea kohal, kuigi Crowe polnud talle ühtki korraldust andnud. Vana mees teadis rohkem kui pool sajandit tagasi nähtud Bogarti filmidest, et just nii tuleb teha, kui keegi relva välja võtab.

Teine mees oli suurem ja lihaselisem, tema pikkust varjas väike seljakühm. Teetass peos, silmitses ta relvaga meest täiesti tundetult.

Kolmas klient oli noor, ülilühikeste mustade juustega naine, rõngas läbi vasaku kulmu. Tal oli kaasas kandelina rinnale seotud laps. Naine istus aknaaluse laua ääres, ees kohvitass ja pooltühi imiku söögi-pudel. Nähes Frankie Crowe'i relvaga sisse astumas, tõusis ta püsti ja asutas end ukse poole, kuid Frankie raputas vaid pead ja viipas relvaga, et ta läheks oma kohale tagasi. Naine võttis istet, üks käsi toetamas kandelinas last.

Ta isegi ei näinud Martin Paxtonit, kes seisis otse ukse ees, tume pesapallimüts madalal otsmikul, relv jala kõrval, enne kui Frankie andis talle käsu toimuval silm peal hoida ja läks ise publiomanikuga baari taharuumi kontorisse.

Ei midagi keerulist, ütles Frankie. Hops sisse, hops välja ja tagasi Dublinisse koos rulliga, mida on ehk poolteist tuhti, enne kui keegi arugi saab, et me seal olime. Mitte sedasorti noos, millega saaks midagi korda saata, aga küllalt, et end vee peal hoida. Oli esmaspäeva hommik. „Laupäeva öösel teenivad nad roppu pappi, pühapäeval ka,“ ütles Leo Titley. Leo selle vihje andiski. „Aga maiuspalaks on nende laupäevane kontsert. Vana Sweeney ostis enne surma ära kõrval olnud litsimaja, lammutas lagedaks ja ehitas sinna lava. Neil on seal kord kuus või umbes nii jämm ja sinna tuleb miski viissada matsi.“

„Viivad öösel pankas?“

„Ei. Selles ongi asja ilu. Nad viivad papi sinna järgmisel päeval.“

Sweeney-mutt ise viib, täpisealt kell kaksteist. Kohalik võmm kõnnib tema kõrval. Üks tuttav tüüp, kes seal paar aastat tagasi töötas, ütles, et neil on tagaruumis seif. Kahe õhtu rull ja jämmiraha, mis ootab esmaspäeval pankaviimist.“

Ja selle kontserdi juures olevat Leo meelest iseäranis lahe see, et seal ei toimu midagi erilist. Mängiks mõni kuulus bänd, pandaks piletid elmüüki. Praegu aga korjatakse raha ukse peal. Mängimas paar luuserit poistebändist, mis iialgi kuulsaks ei saanud. Punt läks laiali ja kolm kutti sügasid mune edasi, ülejäänud kaks teenisid sandikopikaid, määrides oma viisipidamatuid kavereid pähe ühele kolkapubile teise järel.

„Piletid ukse pealt. Pubid armastavad seda, maksuamet ei näe ühtki senti.“

Ja esmaspäeva hommikul, enne kui nad jõuavad raha pank viia, istuvad Frankie Crowe ja Martin Paxton varastatud Primeras publi parklas.

„Pubi tehakse lahti pool üksteist,“ ütles Leo. „Minge sisse, vehkige tukiga ja seifuksed avanevad.“

Selline oli plaan.

Vanaeide jalad värisesid, kui ta tagaruumist välja tuli ja Frankie pidi teda tõukama, et ta end kiiremini liigutaks. Naine kõndis nii kiiresti, kui suutis, hoidudes kaugemale teisel pool letti seisvast Frankiest.

„Ta räägib aeglukust,“ ütles Frankie.

Martin lasi kuuldavale vihase mühatuse ja virutas relvapäraga vastu ust.

„Ütleb, et ei saa seda veel poolteist tundi lahti teha. Puhas jama.“ Mees suunas relva baarimehele, kelle käed olid ikka veel leti peal. „Sa tead koodi?“

Mees neelatas ja raputas pead. Ta kandis lühikest punast vesti, mille alt paistis valge, kägarasse püksivärvli alla topitud särk. Mehe hääli oli jõuetu, nagu pressiks ta sõnu välja läbi hirmu. „Naine räägib õigust. Ta sai möödunud aastal uue seifi, paar noort kutti murdsid üks öö sisse, peaaegu said vanal külje maha.“ Ta vaatas Frankiele otsa, nagu püüaks ta kindlaks teha, kas tema lugu kõlab usutavalt. „Ei saa lahti teha enne kui kell kaksteist. Siis tuleb *garda*¹ valvama, kuni ta raha panka viib.“

„Pask.“

Frankie vaatas Martini poole ja ütles: „Vanamutt valetab, see türa-pea samamoodi.“

„Palun, mister! Jumala nimel, see on kõik, mis meil on!“ Naine tegi kassa lahti ja haaras sealt peotäie rahatähti.

Ta sirutas raha Frankie poole. Kui mees jõudis haardeulatusse, virutas ta hoobi vastu naise kätt, nii et raha lendas laiali, ja rabas tema pluusihõlmast kinni. Naine sulges silmad, kui Frankie talle otse näkku löugas: „*Tee see kuradi seif lahti!*“

Noor naine tegi väikelapsele lohutavaid häälsusi ja kiigutas pampu enda ees. Pea küljele kaldu, silmitses titt siira uudishimuga vihast meest ja tema värvilist mütsi.

Eemal ukse juures lausus Martin Paxton: „Oh sitt küll.“ Siis toetas end uuesti ukse vastu, jättes selle praokile. „Lähme nüüd,“ ütles ta. Ta ootas, aga kui Frankie temast väljagi ei teinud, lükkas ukse lahti ja astus välja.

Crowe röögatas: „*Kuradi eit!*“ ja lasi naise pluusist lahti. Naine oli minestuse äärel, higi pärlendamas otsa ees ja väriseval ülahaulel.

¹An Garda Síochána, iiri k rahu valvajakad – Iiri Vabariigi politsei. Enamasti kasutatakse lühendatud versiooni Gardai. Politseiametniku kohta kasutatakse sõna *garda* (mitmuses *gardai*). Vormis politseiametnikud tulirelvi ei kanna, selleks on eraldi üksused. (Tõlkija märkus.)

Pikk vanem mees, kes polnud käsi üles tõstnud, ütles valju häälega: „Kuule, sina, jäta ta rahule. Jäta ta nüüd rahule.“

Crowe pööras ümber ja nägi vanamehenässi, suurte sõlmiliste käte, pesemata juuste ja ajast küntud näoga külameest.

Vanamees tõusis püsti. „Tuled siia ja vehid relvaga. Miks sa oma raha tööga ei teeni, samamoodi nagu meie siin?“

Crowe silmitses teda, nagu oleks vana mees mõne veidra liigi isend, kellesarnast ta polnud varem juhtunud kohtama. Ta astus aeglaselt vanamehe laua suunas, kuni jõudis temast vähem kui meetri kaugusele. „Kes kurat sina veel oled, papi? Sir Galahad?“ Ta osutas relvaga vana mehe hargivahele. Külamees püüdis meeleheitlikult mitte võpatada. Crowe irvitas.

„Sul on munad täitsa olemas, vanaisa. Tahad neid alles hoida?“

Vana mees põrnitses enda ette. Tema kõrval hoidis väiksemat kasvu sõber, kes endiselt istus, üles tõstetud käte värinal pilku kindlalt laual enda ees. Frankie lasi kuuldavale ükskõikse mühatuse ja pööras publiomanikule selja. „Nüüd on aeg otsustada.“ Ta suunas relva naisele pähe ja tema hääl kõlas asjalikult. „Üks, kaks ...“

Lasud kõlasid ühe – rohkem kui aastapikkuse – ajajärgu lõpul, mil terve hulk asju rappa läks. Nüüdseks oleks Frankie Crowe ja Martin Paxton pidanud olema juba kuhugi jõudnud. Selle asemel elasid nad väikeses Meathi krahvkonna linnakeses ja tulid napilt ots otsaga kokku. Linnakese lapsed olid koolis, talumehed ja nende töölised maal tegemas kõike seda, mida põllumehed ikka teevad. Tol hommikul võis tänavail näha peamiselt poekäikudel olevaid naisi ja needki olid peamiselt vanad. Alkoholikaste täis veoauto siirdus ühe alusetäiega Harte's Crossi ainsasse hotelli. Paar papit kihlveokontori akna taga kissitasid vaadata eelmise päeva tulemusi. Lonkav mees lükkas lapsevankris

gaasiballooni. Valgete juustega vana erepunases dressis naine jalutas kaht koera.

Ja üks võmm.

Garda seisis auto kõrval paarikümne meetri kaugusel Sweeney pubist ja lobises noore naisega.

Nende saabumise ajal teda seal veel polnud. Nüüd ronis Martin Paxton Sweeney parklas Primerasse ja hoidis tal silma peal.

Võmmil oli skaudinägu. Munder veidike suurevõitu. Ta vahtis naise tagumikku, kui too autosse kummardus, et keemilisest puhastusest toodud rõivaid tagaistmele laotada. Paxton naeratas. Paha poiss. Naine, nagu Paxtonile näis, oli hellitatud hädapätaka, värskelst Templemore²ist välja lastud maamatsist võmmi jaoks liiga kena ja liiga enesekindel. Naine istus pooleldi juhiistmele, naeratas, noogutas, puudutas vahetevahel oma lahtiste blondide juuste otsi, kui *garda* nõjatus autole ja temaga juttu puhus.

Teisel pool tänavat, rõivapoe aknal, passitas müüja mannekeenile selga lillelist suvekleiti. Pood, nagu ka MegaMarket ja bensiniijaam tänava keskel, kuulusid publiomaniku perekonnale.

Mudaplekiline traktor podistas mööda, vedades järel haagist, millelt tilkus katkematu rida midagi tumedat, rohelist ja haisvat.

Kaks vana naist, mõlemad pearättide, kõiketeadvate silmade ja laperdavate huultega, seisis Tubridy ajaleheputka ees, väljastades rohkem keelepeksu kui mis tahes kombinatsioon seasetel riulitel seisvatest rämpsajakirjadest.

Enamik kuuldekauguses olevaid inimesi pööras esimesele lasule vähe tähelepanu. See oli tuhm mats, mis oleks võinud tekkida ükskõik mis põhjusel. Martin Paxton vaatas peeglisse ning nägi, et *garda*

²Templemore'i linnas asub Garda Síochána College, Iiri Vabariigi politseikool ja koolituskeskus. (Tõlkija märkus.)

eemaldus naise autost ja vaatas ebakindlalt ringi.

Teist lasku poleks millegi muuga ära vahetada suutnud isegi poisiohtu võmm.

Kusagilt kaugusest kostis kriiskamist.

Garda astus keset tänavat, vaatas üles ja alla, püüdes otsustada, mida ette võtta. Ta teadis, et ümberkaudsed inimesed jälgivad teda. Naine, kellega ta ennist rääkis, pööras end istmele ja tõmbas autoukse kinni.

Martin Paxton käivitas Primera mootori ja ootas.

Sweeney pubis oli selle omaniku üks käsi surutud suule, teine klammerdunud juustesse. Naise silmad olid suletud, huuled kokku pigistatud, hingamine kiire. Leti taga Guinnessi peeglis paistis kuuliauk. Teine kuul oli kildudeks lõõnud kassanäidiku.

Baarimees seisis ettepoole kumeras, käed letil, pea eemale pööratud, nagu oleks ta otsustanud mitte näha seda, mis iganes järgmiseks juhtub. Õhus oli tunda kärsahaisu.

Naine väikelapsega oli pööranud selja ja kõssitas, jättes oma kleenukese keha relva ja oma lapse vahele. Väike kõhetu vanamees, käed üleval, oli end täis kusunud, mis moodustas suure tumeda laigu tema valgetele pükstele. Söakas vana maamees oli käed üles tõstnud.

Frankie Crowe tulistas veel kolm korda – esimese laia ekraaniga telerisse, mis rippus pubiseinal lae all, veel kaks lasku teise telerisse seinakorvas. Järgmised kaks kuuli tabasid elektroonilist mänguaparaati. Kaheksas purustas viinapudeli paarikümne sentimeetri kaugusel publiomaniku peast.

Crowe häälitsetes tülgastunult. Naine viibis täiesti omas maailmas, nii sügaval hirmu vallas, et ähvardused temani ei ulatunud. Pealegi, mis kuradi mõtet sel enam oli? Nagunii oli ta rääkinud tõtt.

Crowe korjas rahatähed üles sealt, kuhu vana nõid oli need leti pealt pillanud. Kätt publi põrandale sirutades toppis ta raha ja relva anoraki taskutesse; veendus, et Homer Simpson on kindlalt oma kohal, seejärel avas ukse ja astus õue.

Pärast teist lasku tormasid kaks klatsimoori ajalehekioskisse, kiigates käigu pealt üle öla tagasi ja koostades juba mõttes lugusid ja arvestades kasu, mida nad juhtunust lõigata saavad.

Garda oli kindlaks teinud suuna, kust lasud pärinesid. Ta hakkas jooksmas Sweeney publi poole. Parklasse jõudes kuulis ta teist lasuseeriat ja peatus paari meetri kaugusel varastatud Primerast. Martin Paxton nügis oma pesapallimütsi peas nii, et see varjas tema nägu, avas ukse ja väljus autost. Ta hoidis relva harjumuspäraselt rippu lastud käes.

Garda vaatas pubist Martin Paxtoni poole. Relvastatud mees lihtsalt raputas pead.

Pubiuks avanes ja välja astus Frankie Crowe.

Ta peatus kohe ukse juures ja tõstis nimetissõrme, et sellega nina hõõruda, käsi osaliselt nägu varjamas.

Garda oli suur hunnik ebakindlust. Ükski ilmselge tegevussuund ei olnud talle vastuvõetav. Tee midagi – see oli rumal. Ära tee midagi – Jeesus ...

Kas lasta poistel jaoskonnas end kuradi jobuks hüüda selle eest, et ta vähemalt püüdis, või munadeta argpüksiks selle eest, et ta käitus arukalt? Ta teadis, et just praegu on kangelast mängida ohtlik ja mõtetu. Ta teadis ka seda, et kui ta taganeb, pole tema elus – ükskõik kui pikaks see ka ei kujuneks – ühtki päeva, mil osake temast selle mälestuse käes ei vingerdaks.

Frankie Crowe lonkis nii, nagu oleks ta minemas jalutuskäigule tutvuma linnakese vaatamisväärsustega. Ta peatus *garda*'st meetri kaugusel.